EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2021/783

(2021. gada 29. aprīlis),

ar ko izveido vides un klimata pasākumu programmu (*LIFE*) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1293/2013

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 192. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ([1]),

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ([2]),

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ([3]),

tā kā:

(1) Savienības vides, klimata un relevantie enerģētikas tiesību akti un rīcībpolitika ir ievērojami uzlabojuši vides stāvokli. Tomēr joprojām pastāv nozīmīgas vides un klimata problēmas, kas, ja tās netiks atrisinātas, radīs būtiskas negatīvas sekas Savienībai un tās iedzīvotāju labklājībai.

(2) Vides un klimata pasākumu programma (*LIFE*), kas 2014.–2020. gada laikposmam izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1293/2013 ([4]), ir jaunākā no vairākām Savienības programmām kopš 1992. gada, kas atbalsta vides un klimata tiesību aktu un rīcībpolitisko prioritāšu īstenošanu. Nesenajā vidusposma novērtējumā *LIFE* izpelnījās pozitīvu vērtējumu, proti, līdz šim panāktais dod pamatu to vērtēt kā lietderīgu, efektīvu un relevantu. Tāpēc 2014.–2020. gada programma *LIFE* būtu jāturpina, tajā gan ieviešot zināmas izmaiņas, kas ierosinātas vidusposma novērtējumā un vēlākos izvērtējumos. Attiecīgi būtu jāizveido vides un klimata pasākumu programma (*LIFE*) ("programma *LIFE*") septiņiem gadiem, lai tās ilgumu saskaņotu ar daudzgadu finanšu shēmas ilgumu, kas noteikts Padomes Regulā (ES, Euratom) 2020/2093 ([5]).

(3) Tiecoties sasniegt Savienības mērķus un mērķrādītājus, kas noteikti vides, klimata un relevantajos enerģētikas tiesību aktos, rīcībpolitikās un plānos, jo īpaši Komisijas 2019. gada 11. decembra paziņojumā par Eiropas zaļo kursu ("Eiropas zaļais kurss") izklāstītos mērķus, un starptautiskos saistību instrumentos, programmai *LIFE* būtu jāveicina taisnīga pāreja uz ilgtspējīgu, aprites, energoefektīvu, uz atjaunojamiem energoresursiem balstītu, klimatneitrālu un klimatnoturīgu ekonomiku, kas palīdzētu aizsargāt, atjaunot un uzlabot vides, tostarp gaisa, ūdens un augsnes kvalitāti, un veselības kvalitāti un apturēt bioloģiskās daudzveidības zudumu, un vērst šo tendenci pretējā

([1]) OV C 62, 15.2.2019., 226. lpp.
([2]) OV C 461, 21.12.2018., 156. lpp.
([3]) Eiropas Parlamenta 2019. gada 17. aprīļa nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2021. gada 16. marta nostāja pirmajā lasījumā (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta). Eiropas Parlamenta 2021. gada 26. aprīļa nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta).
([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1293/2013 (2013. gada 11. decembris) par vides un klimata pasākumu programmas (*LIFE*) izveidi, un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 614/2007 (OV L 347, 20.12.2013., 185. lpp.).
([5]) Padomes Regula (ES, Euratom) 2020/2093 (2020. gada 17. decembris), ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam (OV L 433 I, 22.12.2020., 11. lpp.)

virzienā, tostarp atbalstot *Natura 2000* tīkla īstenošanu un pārvaldību un novēršot ekosistēmu degradāciju, – vai nu ar tiešiem pasākumiem, vai palīdzot minētos mērķus integrēt citās rīcībpolitikās. Programmai *LIFE* būtu arī jāatbalsta tādu vispārējo rīcības programmu īstenošana, kas pieņemtas saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 192. panta 3. punktu, piemēram, 7. vides rīcības programma ([6]) un jebkura turpmākā Savienības vides rīcības programma.

(4) Savienība ir apņēmusies izstrādāt visaptverošu pieeju ilgtspējīgas attīstības mērķiem, kas noteikti Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam un fokusā izvirza ciešo sasaisti starp tādu dabas resursu pārvaldību, kas ļauj nodrošināt to ilgtermiņa pieejamību un ekosistēmu pakalpojumiem, un abu saikni ar cilvēka veselību un ilgtspējīgu un sociāli iekļaujošu ekonomisko izaugsmi. Paturot to prātā, programmai *LIFE* vajadzētu atspoguļot solidaritātes principus, vienlaikus dodot būtisku ieguldījumu gan ekonomikas izaugsmē, gan sociālajā kohēzijā.

(5) Lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību, visu Savienības rīcībpolitiku un pasākumu definēšanā un īstenošanā būtu jāiekļauj vides un klimata aizsardzības prasības. Tāpēc būtu jāveicina sinerģija un papildināmība ar citām Savienības finansēšanas programmām, tostarp sekmējot tādu darbību finansēšanu, kas papildina stratēģiskos integrētos projektus un stratēģiskos dabas projektus un atbalsta programmas *LIFE* satvarā izstrādāto risinājumu ieviešanu un atkārtošanu. Ir nepieciešama koordinācija, lai nepieļautu divkāršu finansēšanu. Komisijai un dalībvalstīm būtu jāveic pasākumi, lai projekta finansējuma saņēmējiem nepārklātos administratīvais darbs un netiktu uzlikts administratīvs slogs, kas izriet no dažādos finanšu instrumentos noteiktajiem ziņošanas pienākumiem.

(6) Programmai *LIFE* vajadzētu dot ieguldījumu ilgtspējīgā attīstībā un to mērķu un mērķrādītāju sasniegšanā, kas izvirzīti Savienības vides, klimata un relevantajos enerģētikas tiesību aktos, stratēģijās, plānos un starptautiskajos saistību instrumentos, it īpaši attiecībā uz Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam, Konvencijā par bioloģisko daudzveidību ([7]) un Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām ietvaros pieņemtajā Parīzes nolīgumā ([8]) ("Parīzes nolīgums par klimata pārmaiņām"), un, *inter alia*, Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas (ANO/EEK) Konvencijā par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem ([9]) ("Orhūsas konvencija"), ANO/EEK Konvencijā par gaisa pārrobežu piesārņojumu lielos attālumos, ANO Bāzeles Konvencijā par kontroli pār kaitīgo atkritumu robežšķērsojošo transportēšanu un to aizvākšanu, ANO Roterdamas konvencijā par procedūru, saskaņā ar kuru starptautiskajā tirdzniecībā dodama iepriekš norunāta piekrišana attiecībā uz dažām bīstamām ķīmiskām vielām un pesticīdiem, un ANO Stokholmas Konvencijā par noturīgajiem organiskajiem piesārņotājiem.

(7) Savienība piešķir lielu nozīmi programmas *LIFE* finansēto projektu rezultātu ilgtermiņa ilgtspējai un spējai nodrošināt un noturēt minētos rezultātus pēc projektu īstenošanas, *inter alia*, ar projektu turpināšanu vai rezultātu atkārtošanu vai pārnesi.

(8) Lai izpildītu saistības, ko Savienība uzņēmusies saskaņā ar Parīzes nolīgumu par klimata pārmaiņām, Savienībai jākļūst par ilgtspējīgu, aprites, energoefektīvu, uz atjaunojamiem energoresursiem balstītu, klimatneitrālu un klimatnoturīgu sabiedrību. Lai to panāktu, savukārt ir jāveic darbības, kas sekmēs energoefektivitāti un atjaunojamās enerģijas izmantošanu, kā arī palīdzēs īstenot klimata un enerģētikas politikas satvaru 2030. gadam, dalībvalstu integrētos nacionālos enerģētikas un klimata plānus, kā arī saskaņā ar Parīzes nolīguma par klimata pārmaiņām ilgtermiņa mērķiem īstenot Savienības ilgtermiņa klimata un enerģētikas stratēģiju, īpaši pievēršoties nozarēm, kas pašlaik rada vislielākās siltumnīcefekta gāzu emisijas un piesārņojumu. Programmā *LIFE* būtu jāietver arī pasākumi, kas palīdz īstenot Savienības klimatadaptācijas rīcībpolitiku, lai mazinātu neaizsargātību pret negatīvajām klimata pārmaiņu sekām.

([6]) Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 1386/2013/ES (2013. gada 20. novembris) par vispārējo Savienības vides rīcības programmu līdz 2020. gadam "Labklājīga dzīve ar pieejamajiem planētas resursiem" (OV L 354, 28.12.2013., 171. lpp.).
([7]) Padomes Lēmums 93/626/EEK (1993. gada 25. oktobris), kas attiecas uz Konvencijas par bioloģisko daudzveidību noslēgšanu (OV L 309, 13.12.1993., 1. lpp.).
([8]) OV L 282, 19.10.2016., 4. lpp.
([9]) OV L 124, 17.5.2005., 4. lpp.

(9) Projektiem saskaņā ar jauno programmas *LIFE* apakšprogrammu "Pāreja uz tīru enerģiju" būtu jākoncentrējas uz spēju veidošanas radīšanu un tādu zināšanu, prasmju, inovatīvu paņēmienu, metožu un risinājumu izplatīšanu, kuri ļauj panākt Savienības tiesību aktu un rīcībpolitikas mērķus attiecībā uz pāreju uz atjaunojamo energoresursu enerģiju un lielāku energoefektivitāti. Šāda spēju veidošana un izplatīšana parasti ir koordinācijas un atbalsta pasākumi, kuriem ir augsta pievienotā vērtība Savienības līmenī un kuru mērķis ir likvidēt tirgus šķēršļus, kas kavē sociāli ekonomisko pāreju uz ilgtspējīgu enerģiju, un galvenokārt iesaista maza un vidēja lieluma subjektus, kā arī vairākus aktorus, tostarp vietējās un reģionālās valsts iestādes, un bezpeļņas organizācijas. Šādas darbības sniedz vairākus papildu ieguvumus, piemēram, novērš enerģētisko nabadzību, uzlabo iekštelpu gaisa kvalitāti, samazina vietējos piesārņotājus, pateicoties energoefektivitātes uzlabojumiem un izkliedēto atjaunojamo energoresursu palielināšanai, kā arī veicina labvēlīgu ietekmi uz vietējo ekonomiku un sociāli iekļaujošāku izaugsmi.

(10) Lai veicinātu klimata pārmaiņu mazināšanu un Savienības starptautisko saistību izpildi attiecībā uz dekarbonizāciju, ir jāpaātrina enerģētikas nozares pārveide. Programmas "Apvārsnis 2020" ([10]) satvarā līdz 2020. gadam finansētās spēju veidošanas darbības, kas atbalsta energoefektivitāti un atjaunojamos energoresursus, būtu jāintegrē programmas *LIFE* jaunajā apakšprogrammā "Pāreja uz tīru enerģiju", jo to mērķis ir nevis finansēt izcilību un radīt inovācijas, bet gan palīdzēt ieviest jau pieejamās tehnoloģijas atjaunojamiem energoresursiem un energoefektivitātei, kuras palīdzēs mazināt klimata pārmaiņas. Programmā *LIFE* būtu jāiesaista visas ieinteresētās personas un nozares, kas ir iesaistītas pārejā uz tīru enerģiju. Šādu spēju veidošanas darbību iekļaušana programmā *LIFE* sagatavo augsni sinerģijai starp apakšprogrammām un vairo Savienības finansējuma vispārējo saskaņotību. Tāpēc būtu jāvāc un jāizplata dati par jau pieejamo pētniecības un inovācijas risinājumu izmantošanu programmas *LIFE* projektos, arī no programmas "Apvārsnis Eiropa", kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/695 ([11]) ("Apvārsnis Eiropa"), un tās priekštecēm.

(11) Ietekmes izvērtējumā, kas pievienots Komisijas priekšlikumam Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai (ES) 2018/2002 ([12]), ar ko grozīja Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2012/27/ES ([13]), lēsts, ka, lai sasniegtu Savienības 2030. gada enerģētikas mērķrādītājus, laikposmā no 2021. līdz 2030. gadam ik gadu būs vajadzīgas papildu investīcijas 177 miljardu EUR apmērā. Lielākā investīciju nepietiekamība konstatēta ēku dekarbonizācijas jomā, lai paaugstinātu energoefektivitāti un maza mēroga atjaunojamo energoresursu izmantojumu, kur kapitāls jānovirza ļoti izkliedētiem projektiem. Viens no mērķiem apakšprogrammā "Pāreja uz tīru enerģiju", kurā aptverta energoefektivitātes palielināšana un strauja atjaunojamo energoresursu izvēršana, ir veidot šādu projektu izstrādes un sakopošanas spēju, tādējādi palīdzot arī apgūt Eiropas strukturālo un investīciju fondu līdzekļus un veicinot investīcijas atjaunojamā enerģijā un energoefektivitātē, arī izmantojot finanšu instrumentus saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/523 ([14]).

(12) Programma *LIFE* ir vienīgā programma, kas īpaši ir paredzēta rīcībai vides un klimata jomā, un tāpēc tai ir ļoti svarīga loma Savienības tiesību aktu un rīcībpolitikas īstenošanas atbalstīšanā minētajās jomās.

(13) Sinerģijai ar "Apvārsnis Eiropa" būtu jāveicina tas, ka "Apvārsnis Eiropa" stratēģiskās pētniecības un inovācijas plānošanas procesā tiek apzināts un noteikts, kādas ir pētniecības un inovāciju vajadzības attiecībā uz Savienības vides, klimata un enerģētikas problēmu risināšanu. Programmai *LIFE* arī turpmāk vajadzētu būt Savienības

([10]) Padomes Lēmums 2013/743/ES (2013. gada 3. decembris), ar ko izveido īpašo programmu, ar kuru īsteno Pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" (2014.–2020. gads), un atceļ Lēmumus 2006/971/EK, 2006/972/EK, 2006/973/EK, 2006/974/EK un 2006/975/EK (OV L 347, 20.12.2013., 965. lpp.).

([11]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/695 (2021. gada 28. aprīlis), ar ko izveido pētniecības un inovācijas programmu "Apvārsnis Eiropa", nosaka tās dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumus un atceļ Regulas (ES) Nr. 1290/2013 un (ES) Nr. 1291/2013 (OV L 170, 12.5.2021., 1. lpp.).

([12]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2002 (2018. gada 11. decembris), ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES par energoefektivitāti (OV L 328, 21.12.2018., 210. lpp.).

([13]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/27/ES (2012. gada 25. oktobris) par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK (OV L 315, 14.11.2012., 1. lpp.).

([14]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/523 (2021. gada 24. marts), ar ko izveido programmu *InvestEU* un groza Regulu (ES) 2015/1017 (OV L 107, 26.3.2021., 30. lpp.).

vides, klimata un relevantās enerģētikas tiesību aktu un rīcībpolitikas īstenošanas veicinātājai, tostarp ņemot vērā un izmantojot "Apvārsnis Eiropa" pētniecības un inovācijas rezultātus, un tai palīdzot tos izvērst lielākā mērogā, ja tas var palīdzēt risināt problēmas, kas saistītas ar vidi, klimatu vai enerģētikas pārkārtošanu. "Apvārsnis Eiropa" Eiropas Inovācijas padome var palīdzēt lielākā mērogā izvērst un komercializēt jaunas, revolucionāras idejas, kas varētu rasties, īstenojot *LIFE* projektus. Līdzīgā kārtā būtu jāņem vērā arī sinerģijas ar Inovāciju fondu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas ietvaros, kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK ([15]).

(14) Darbībai, kurai programmā *LIFE* piešķirts finansējums, vajadzētu būt iespējai saņemt finansējumu arī no citām Savienības programmām ar noteikumu, ka šāds finansējums neattiecas uz tām pašām izmaksām. Darbības, kas saņem kumulatīvo finansējumu no dažādām Savienības programmām, būtu jārevidē tikai vienreiz un tādā veidā, lai revīzija aptvertu visas iesaistītās Savienības programmas un to attiecīgos piemērojamos noteikumus.

(15) Komisijas 2017. gada 3. februāra paziņojums par ES vides politikas īstenošanas pārskatu: kopīgas problēmas un kā apvienot centienus, lai gūtu labākus rezultātus (*EIR*) liecina, ka ir vēl daudz jāizdara, lai paātrinātu Savienības vides *acquis* īstenošanu un pastiprinātu vides un klimata mērķu integrāciju un iekļaušanu citās rīcībpolitikās. Tāpēc programmai *LIFE* būtu jāveicina risināt horizontālas, sistēmiskas problēmas, kā arī *EIR* apzinātos īstenošanas nepilnību pamatcēloņus, un panākt vajadzīgo progresu, izstrādājot, testējot un atkārtojot jaunas pieejas, atbalstot rīcībpolitiku izstrādi, uzraudzību un pārskatīšanu, uzlabojot vides, klimata pārmaiņu un saistīto enerģētikas pārkārtošanas jautājumu pārvaldību, tostarp veicinot ieinteresēto personu iesaisti visos līmeņos, spēju veidošanu, komunikāciju un izpratni, mobilizējot investīcijas no Savienības investīciju programmām vai citiem finansējuma avotiem, kā arī atbalstot darbības, kas ļaus pārvarēt dažādos šķēršļus, kuri liedz rezultatīvi īstenot svarīgus vides tiesību aktos noteiktus plānus.

(16) Lai apturētu bioloģiskās daudzveidības zudumu un ekosistēmu degradāciju, tostarp jūras ekosistēmās, un vērstu šo tendenci pretējā virzienā, ir vajadzīgs atbalsts relevantu Savienības tiesību aktu un rīcībpolitiku izstrādei, īstenošanai, izpildes panākšanai un izvērtēšanai, tostarp tādu kā Komisijas 2020. gada 20. maija paziņojums ES biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam - Atgriezīsim savā dzīvē dabu, Padomes Direktīva 92/43/EEK ([16]), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK ([17]) un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1143/2014 ([18]), it īpaši veidojot zināšanu bāzi rīcībpolitiku izstrādei un īstenošanai un mazā mērogā vai pielāgoti konkrētai vietējai, reģionālai vai nacionālai situācijai izstrādājot, testējot, demonstrējot un izmantojot paraugprakses un paraugrisinājumus, tādus kā efektīva pārvaldība, tostarp integrētas pieejas to prioritārās rīcības plānu īstenošanai, kas pieņemti, ievērojot Direktīvu 92/43/EEK. Šai regulai būtu jāveicina rīcības bioloģiskās daudzveidības jomā integrēšana Savienības rīcībpolitikās un jāpalīdz sasniegt vispārējo mērķi, proti, 2024. gadā 7,5 % un 2026. gadā un 2027. gadā 10 % no gada izdevumiem saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu atvēlēt bioloģiskās daudzveidības mērķiem, vienlaikus ņemot vērā starp klimata un bioloģiskās daudzveidības mērķiem pastāvošo pārklāšanos.

Savienībai un dalībvalstīm būtu jāseko saviem ar bioloģisko daudzveidību saistītajiem izdevumiem, lai tās varētu izpildīt Konvencijā par bioloģisko daudzveidību paredzētos ziņošanas pienākumus. Būtu jāizpilda arī citos relevantajos Savienības tiesību aktos paredzētās izsekošanas prasības. Ar bioloģisko daudzveidību saistītajiem Savienības izdevumiem būtu jāseko saskaņā ar efektīvu, pārredzamu un visaptverošu metodiku, ko izstrādā Komisija

([15]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/87/EK (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Kopienā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK (OV L 275, 25.10.2003., 32. lpp.).

([16]) Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu un savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.).

([17]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 20, 26.1.2010., 7. lpp.).

([18]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1143/2014 (2014. gada 22. oktobris) par invazīvu svešzemju sugu introdukcijas un izplatīšanās profilaksi un pārvaldību (OV L 317, 4.11.2014., 35. lpp.).

sadarbībā ar Eiropas Parlamentu un Padomi, kā norādīts 2020. gada 16. decembra Iestāžu nolīgumā starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi un Eiropas Komisiju par budžeta disciplīnu, sadarbību budžeta jautājumos un pareizu finanšu pārvaldību, kā arī par jauniem pašu resursiem, tostarp ceļvedī jaunu pašu resursu ieviešanai ([19]).

(17) Nesenie novērtējumi un izvērtējumi, arī ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijas līdz 2020. gadam vidusposma pārskats un dabas tiesību aktu atbilstības pārbaude, liecina, ka viens no galvenajiem pamatcēloņiem, kāpēc Savienības tiesību akti par dabu un bioloģiskās daudzveidības stratēģija nav īstenoti pietiekamā mērā, ir pienācīga finansējuma trūkums.

Ievērojamu papildu ieguldījumu minēto vajadzību apmierināšanā varētu dot galvenie Savienības finansēšanas instrumenti, tostarp Eiropas Reģionālās attīstības fonds, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1301/2013 ([20]) ("Eiropas Reģionālās attīstības fonds") un Kohēzijas fonds, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1300/2013 ([21]) ("Kohēzijas fonds"), Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 1305/2013 ([22]) ("Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai"), un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonds, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu par Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 508/2014 ("Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonds"). Programma *LIFE* šādas integrējošas pieejas efektivitāti varētu vēl vairāk uzlabot ar stratēģiskiem dabas projektiem, kas veltīti tam, lai veicinātu Savienības dabas un bioloģiskās daudzveidības tiesību aktu un rīcībpolitiku īstenošanu, tostarp darbībām, kuras paredzētas prioritārās rīcības plānos, kuri pieņemti, ievērojot Direktīvu 92/43/EEK. Stratēģiskajiem dabas projektiem būtu dalībvalstīs jāatbalsta rīcības programmas relevanto dabas un bioloģiskās daudzveidības mērķu integrēšanai citās rīcībpolitikās un finansēšanas programmās, tā nodrošinot, ka minēto rīcībpolitiku īstenošanai tiek mobilizēti vajadzīgie līdzekļi.

Dalībvalstīm vajadzētu būt atļautam savos kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskajos plānos nolemt zināmu Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai piešķīruma daļu izmantot tam, lai piesaistītu atbalstu darbībām, kas ir komplementāras šajā regulā definētajiem stratēģiskajiem dabas projektiem.

(18) Lai sekmētu aprites ekonomiku un resursefektivitāti, ir jāmaina veids, kādā izstrādā, ražo, patērē, remontē, atkalizmanto, reciklē un likvidē materiālus un produktus, tostarp plastmasu, un jāpievēršas visam produktu aprites ciklam. Programmai *LIFE* būtu jāveicina pāreja uz aprites ekonomikas modeli, sniedzot finansiālu atbalstu dažādiem aktoriem, piemēram, uzņēmumiem, publiskajām iestādēm un patērētājiem, jo īpaši izmantojot, izstrādājot un pārņemot konkrētām vietējām, reģionālām vai nacionālām situācijām pielāgotu paraugtehnoloģiju, paraugpraksi un paraugrisinājumus, tostarp ar integrētām pieejām atkritumu apsaimniekošanas hierarhijas piemērošanai un atkritumu apsaimniekošanas un to rašanās novēršanas plānu īstenošanu. Atbalstot to, ka tiek īstenots Komisijas 2018. gada 16. janvāra paziņojums par Eiropas stratēģiju attiecībā uz plastmasu aprites ekonomikā varētu īpaši cīnīties pret jūras piedrazojuma problēmu.

(19) Lai Savienības iedzīvotājiem būtu laba veselība un lai viņi labi justos, būtiska nozīme ir augstam vides aizsardzības līmenim. Programmai *LIFE* būtu jāatbalsta Savienības mērķi attiecībā uz ķīmisko vielu ražošanu un izmantošanu tā, lai atstātu pēc iespējas mazāku nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēka veselību un vidi, nolūkā sasniegt mērķi par

([19]) OV L 433I, 22.12.2020., 28. lpp.
([20]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1301/2013 (2013. gada 17. decembris) par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un īpašiem noteikumiem attiecībā uz mērķi "Investīcijas izaugsmei un nodarbinātībai" un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1080/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 289. lpp.).
([21]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES)Nr. 1300/2013 (2013. gada 17. decembris) par Kohēzijas fondu un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1084/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 281. lpp.).
([22]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1305/2013 (2013. gada 17. decembris) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1698/2005 (OV L 347, 20.12.2013., 487. lpp.).

netoksisku vidi Savienībā. Programmai *LIFE* būtu arī jāatbalsta pasākumi Parlamenta un Padomes Direktīvas 2002/49/EK ([23]) īstenošanas veicināšanai, lai nodrošinātu tādus trokšņu līmeņus, kas neizraisa būtisku negatīvu ietekmi uz cilvēka veselību un tās apdraudējumu.

(20) Gaisa rīcībpolitikas jomā Savienības ilgtermiņa mērķis ir panākt tādu gaisa kvalitātes līmeni, kas neatstātu būtisku negatīvu ietekmi uz cilvēka veselību un vidi un to nepakļautu riskam, vienlaikus stiprinot sinerģiju starp gaisa kvalitātes uzlabojumiem un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu. Sabiedrība gaisa piesārņojumu labi apzinās, un iedzīvotāji no iestādēm gaida rīcību, jo īpaši apgabalos, kuros iedzīvotāji un ekosistēmas ir pakļautas augstam gaisa piesārņojuma līmenim. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/2284 ([24]) uzsver, cik liela loma tīra gaisa mērķu sasniegšanā var būt Savienības finansējumam. Tāpēc ar programmu *LIFE* būtu jāatbalsta projekti, arī stratēģiski integrētie projekti, kam ir potenciāls piesaistīt publiskos un privātos līdzekļus, demonstrēt paraugpraksi un veicināt gaisa kvalitātes plānu un tiesību aktu īstenošanu vietējā, reģionālā, starpreģionālā, nacionālā un transnacionālā līmenī.

(21) Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/60/EK ([25]) tika izveidots Savienības virszemes ūdeņu, piekrastes ūdeņu, pārejas ūdeņu un pazemes ūdeņu aizsardzības satvars. Minētās direktīvas mērķi tiktu atbalstīti ar ūdens resursu rīcībpolitikas mērķu labāku īstenošanu un integrēšanu citās politikas jomās. Tāpēc ar programmu *LIFE* būtu jāatbalsta projekti, kas palīdz efektīvi īstenot Direktīvu 2000/60/EK un citus relevantus Savienības ūdens resursu jomas tiesību aktus, kuri palīdz sasniegt labu stāvokli Savienības ūdensobjektos, izmantojot, izstrādājot un pārņemot paraugpraksi, kā arī organizējot komplementāras darbības citās Savienības programmās vai piesaistot citus finansējuma avotus.

(22) Viens no vispārējiem Savienības vides rīcībpolitikas mērķiem ir aizsargāt un atjaunot jūras vidi. Ar programmu *LIFE* vajadzētu palīdzēt pārvaldīt, saglabāt, atjaunot un monitorēt bioloģisko daudzveidību un jūras ekosistēmas, it sevišķi *Natura 2000* jūras teritorijas, un aizsargāt sugas saskaņā ar prioritārās rīcības plāniem, kas pieņemti, ievērojot Direktīvu 92/43/EEK, panākt labu vides stāvokli saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/56/EK ([26]), veicināt jūru tīrību un veselību, īstenot Komisijas 2018. gada 16. janvāra paziņojumu par Eiropas stratēģiju attiecībā uz plastmasu aprites ekonomikā, jo īpaši risinot pazaudētu zvejas rīku un jūras piedrazojuma problēmu, un veicināt Savienības iesaisti starptautiskajā okeānu pārvaldībā, kas ir izšķirīgi svarīgi, lai sasniegtu Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam izvirzītos mērķus un nākamajām paaudzēm atstātu veselīgus okeānus. Programmas *LIFE* stratēģiskajiem integrētajiem projektiem un stratēģiskajiem dabas projektiem vajadzētu ietvert relevantas darbības, kuru mērķis ir jūras vides aizsardzība.

(23) Lai uzlabotos pārvaldība vides un klimata pārmaiņu lietās un ar tām saistītās enerģētikas pārkārtošanas lietās, ir jāiesaista pilsoniskā sabiedrība, veicinot sabiedrības informētību, tostarp izmantojot komunikācijas stratēģiju, kurā ņemti vērā jaunie plašsaziņas līdzekļi un sociālie tīkli, un patērētāju iesaisti, un jāpaplašina ieinteresēto personu, tostarp nevalstisko organizāciju (NVO), iesaiste konsultācijās par attiecīgajām rīcībpolitikām un to īstenošanā visos līmeņos. Tāpēc ir lietderīgi, lai programma *LIFE* atbalstītu plašu NVO loku, kā arī bezpeļņas subjektu tīklus, kas īsteno vispārēju Savienības interešu mērķus un kas galvenokārt darbojas vides vai klimata rīcības jomā, konkursa un pārredzamā veidā piešķirot darbības dotācijas, lai šādām NVO, tīkliem un subjektiem palīdzētu efektīvi sekmēt Savienības politikas īstenošanu un veidot un stiprināt to spēju kļūt par efektīvākiem partneriem.

([23]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/49/EK (2002. gada 25. jūnijs) par vides trokšņa novērtēšanu un pārvaldību (OV L 189, 18.7.2002., 12. lpp.).

([24]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/2284 (2016. gada 14. decembris) par dažu gaisu piesārņojošo vielu valstu emisiju samazināšanu un ar ko groza Direktīvu 2003/35/EK un atceļ Direktīvu 2001/81/EK (OV L 344, 17.12.2016., 1. lpp.).

([25]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1. lpp.).

([26]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/56/EK (2008. gada 17. jūnijs), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai jūras vides politikas jomā (Jūras stratēģijas pamatdirektīva) (OV L 164, 25.6.2008., 19. lpp.).

(24) Pārvaldības uzlabošanai visos līmeņos vajadzētu būt visu programmas *LIFE* apakšprogrammu transversālam mērķim, un programmai *LIFE* vajadzētu palīdzēt izstrādāt un īstenot vides un klimata *acquis* un nodrošināt tā izpildi un ievērošanu, jo īpaši horizontālo vides pārvaldības regulējumu, arī tiesību aktus, ar ko īsteno Orhūsas konvenciju.

(25) Programmai *LIFE* tirgus dalībnieki būtu jāsagatavo pārejai uz ilgtspējīgu, energoefektīvu, uz atjaunojamo energoresursu enerģiju balstītu, klimatneitrālu un klimatnoturīgu aprites ekonomiku un tie šajā pārejā būtu jāatbalsta, izmēģinot jaunas darījumdarbības iespējas, uzlabojot profesionālās prasmes, atvieglojot patērētāju piekļuvi ilgtspējīgiem produktiem un pakalpojumiem, iesaistot un pilnvarojot sabiedriskās domas iespaidotājus un izmēģinot jaunas metodes, kā pielāgot esošos procesus un darījumdarbības vidi. Lai atbalstītu ilgtspējīgu risinājumu plašāku ieviešanos tirgū, jācenšas panākt to pieņemšana sabiedrībā un patērētāju iesaiste.

(26) Ar programmu *LIFE* paredzēts atbalstīt tādu metožu, pieeju un paraugprakses demonstrēšanu, ko var pārņemt un izvērst. Inovatīvi risinājumi sekmētu ekoloģisko raksturlielumu un ilgtspējas uzlabošanos, jo īpaši nolūkā attīstīt ilgtspējīgu lauksaimniecības praksi apvidos, kuros notiek aktīvs darbs klimata, ūdens, augsnes, bioloģiskās daudzveidības un atkritumu apsaimniekošanas jomā. Šajā ziņā būtu jāuzsver sinerģija ar citām programmām un rīcībpolitikām, tādām kā Eiropas inovācijas partnerība lauksaimniecības produktivitātei un ilgtspējai un ES Vides vadības un audita sistēma.

(27) Savienības līmenī lielas investīcijas vides un klimata pasākumos tiek galvenokārt finansētas no lielām Savienības finansēšanas programmām. Tāpēc noteikti ir jāpastiprina integrēšanas centieni, lai nodrošinātu citu Savienības finansēšanas programmu darbību ilgtspēju, ieguldījumu bioloģiskajā daudzveidībā un klimatnoturīgumā un lai visos Savienības instrumentos tiktu integrēti ilgtspēju nodrošinoši pasākumi. Programmā *LIFE* izstrādājamajiem stratēģiskajiem integrētajiem projektiem un stratēģiskajiem dabas projektiem, kam ir katalizatora loma, būtu jāizmanto minēto finansēšanas programmu un citu finansējuma avotu, piemēram, valsts fondu, sniegtās finansējuma saņemšanas iespējas un jāveido sinerģija.

(28) Stratēģisko dabas projektu un stratēģisko integrēto projektu panākumi ir atkarīgi no ciešas sadarbības starp valsts, reģionālām un vietējām iestādēm un nevalstiskiem aktoriem, uz kuriem attiecas programmas *LIFE* mērķi. Tāpēc saistībā ar projektu izstrādi, īstenošanu, izvērtēšanu un uzraudzību būtu jāpiemēro pārredzamības un lēmumu publiskuma principi, jo īpaši gadījumā, ja notiek līdzekļu integrēšana vai iesaistīti vairāki finansējuma avoti.

(29) Ņemot vērā, cik svarīgi ir koordinēti un vērienīgi cīnīties pret klimata pārmaiņām atbilstoši Savienības pienākumam īstenot Parīzes nolīgumu par klimata pārmaiņām un sasniegt Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķus, programma *LIFE* palīdzēs integrēt klimata pasākumus un panākt vispārējo mērķrādītāju, proti, ar vismaz 30 % no ES budžeta izdevumiem atbalstīt klimatisko mērķu sasniegšanu. Paredzams, ka programmas *LIFE* pasākumu ieguldījums klimata mērķu sasniegšanā būs 61 % no programmas *LIFE* kopējā līdzekļu apjoma. Relevantās darbības tiks apzinātas programmas *LIFE* sagatavošanā un īstenošanā un vēlreiz izvērtētas relevanto novērtēšanas un pārskatīšanas procesu kontekstā. Saskaņā ar Eiropas zaļo kursu programmas *LIFE* darbībās būtu jāievēro princips "nekaitēt".

(30) Īstenojot programmu *LIFE*, pienācīga uzmanība būtu jāveltī tālāko reģionu stratēģijai, kas izklāstīta Komisijas 2017. gada 24. oktobra paziņojumā par Stiprāku un atjaunotu stratēģisko partnerību ar ES tālākajiem reģioniem, ņemot vērā LESD 349. pantu un minēto reģionu īpašās vajadzības un neaizsargātību. Būtu jāņem vērā arī Savienības rīcībpolitikas, kas nav vides, klimata un relevantās enerģētikas rīcībpolitikas.

(31) Nolūkā atbalstīt programmas *LIFE* īstenošanu, Komisijai būtu jāsadarbojas ar programmas *LIFE* valstu kontaktpunktu tīklu, lai stimulētu sadarbību ar mērķi uzlabot valstu kontaktpunktu tīklu pakalpojumus un darīt tos efektīvākus visā Savienībā, lai palielinātu iesniegto priekšlikumu vispārējo kvalitāti, organizētu seminārus un darbseminārus, publicētu sarakstus ar programmas *LIFE* ietvaros finansētajiem projektiem vai veiktu citas

darbības, piemēram, plašsaziņas līdzekļu kampaņas, kas orientētas uz projektu rezultātu labāku izplatīšanu, pieredzes, zināšanu un paraugprakses apmaiņas veicināšanu un projektu rezultātu atkārtošanu visā Savienībā, tādējādi veicinot sadarbību un komunikāciju. Šādas darbības it sevišķi būtu jāorientē uz dalībvalstīm, kurās apgūst maz līdzekļu, un ar tām būtu jāveicina saziņa un sadarbība starp projektu labuma guvējiem, pieteikumu iesniedzējiem un ieinteresētajām personām, kas iesaistīti pabeigtos vai vēl noritošos projektos tajā pašā jomā. Ir būtiski šādas komunikācijas un sadarbības darbības vērst uz reģionālām un vietējām iestādēm un ieinteresētajām personām.

(32) Programmas *LIFE* projektu novērtēšanas un piešķiršanas procesu nosakošajam kritērijam vajadzētu būt kvalitātei. Lai atvieglotu programmas *LIFE* mērķu īstenošanu visā Savienībā un lai veicinātu projektu priekšlikumu kvalitāti, būtu jādara pieejams finansējums tehniskās palīdzības projektiem, kuru mērķis ir efektīva dalība programmā *LIFE*. Komisijai būtu jācenšas panākt efektīvu, uz kvalitāti balstītu ģeogrāfisko pārklājumu visā Savienībā, tostarp atbalstot dalībvalstis, lai palielinātu projektu kvalitāti, izmantojot spēju veidošanu. Daudzgadu darba programmā būtu jāprecizē zema efektīva dalība, atbalsttiesīgās darbības un piešķiršanas kritēriji attiecībā uz programmu *LIFE*, pamatojoties uz attiecīgo dalībvalstu pieteikumu iesniedzēju dalību un sekmīguma līmeni, *inter alia*, ņemot vērā iedzīvotāju skaitu un iedzīvotāju blīvumu, katras dalībvalsts *Natura 2000* teritoriju kopplatību, kas izteikta kā proporcija no *Natura 2000* teritoriju kopplatības, un katras dalībvalsts teritorijas proporcionālo daļu, ko aizņem *Natura 2000* teritorijas. Atbalsttiesīgajām darbībām vajadzētu būt tādām, kuru mērķis ir uzlabot projektu pieteikumu kvalitāti.

(33) Saskaņā ar Komisijas 2018. gada 18. janvāra paziņojumu par ES rīcību vidiskās atbilstības un pārvaldības uzlabošanai, lai veicinātu sadarbību starp dalībvalstīm ir izveidots Eiropas Savienības Vides tiesību aktu īstenošanas un izpildes tīkls (*IMPEL*), Eiropas Prokuroru tīkls vides tiesībaizsardzībai (*ENPE*) un Eiropas Savienības Tiesnešu forums vides tiesībaizsardzībai (*EUFJE*), un tiem ir unikāla loma Savienības vides tiesību aktu izpildē. Tie ievērojamā mērā palīdz panākt, ka Savienības vides tiesību akti visā Savienībā tiek īstenoti un to izpilde tiek panākta saskanīgi, izvairoties no konkurences izkropļojumiem un uzlabojot vides inspekciju un tiesībaizsardzības mehānismu kvalitāti ar tīklu sistēmu gan Savienības, gan dalībvalstu līmenī un nodrošina apmaiņu ar informāciju un pieredzi dažādos pārvaldes līmeņos ar mācībām un detalizētām diskusijām par vides jautājumiem un izpildes panākšanas aspektiem, tostarp uzraudzības un atļauju piešķiršanas procesiem. Ņemot vērā to ieguldījumu programmas *LIFE* mērķu sasniegšanā, ir lietderīgi atļaut dotācijas *IMPEL*, *ENPE* un *EUFJE* piešķirt bez uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus, lai arī turpmāk sniegtu atbalstu minēto struktūru darbībām. Uzaicinājums varētu nebūt obligāts arī citos gadījumos, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) 2018/1046 ([27]) ("Finanšu regula") vispārīgās prasības, piemēram, attiecībā uz dalībvalstu ieceltām struktūrām, par kuru darbību tās atbild, ja attiecīgās dalībvalstis ir identificētas kā dotācijas labuma guvējas ar Savienības tiesību aktu.

(34) Ir lietderīgi noteikt programmas *LIFE* finansējumu, kas Eiropas Parlamentam un Padomei ikgadējās budžeta procedūras laikā ir galvenā atsauces summa atbilstīgi 18. punktam 2020. gada 16. decembra Iestāžu nolīgumā starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi un Eiropas Komisiju par budžeta disciplīnu, sadarbību budžeta jautājumos un pareizu finanšu pārvaldību, kā arī par jauniem pašu resursiem, tostarp ceļvedī jaunu pašu resursu ieviešanai.

(35) Maksimālās līdzfinansējuma likmes ar programmas *LIFE* finansētām dotācijām būtu jānosaka tādā līmenī, kāds nepieciešams, lai uzturētu efektīvu atbalsta līmeni programmā *LIFE*. Lai ņemtu vērā vajadzīgo pielāgojamību, kas nepieciešama, lai reaģētu uz pašreizējo darbību un subjektu loku, konkrētām līdzfinansējuma likmēm būtu jāveicina noteiktība, vienlaikus saglabājot zināmu elastību, proporcionāli konkrētajām vajadzībām vai prasībām. Uz konkrētajām līdzfinansējuma likmēm vienmēr būtu jāattiecina noteiktās relevantās maksimālās līdzfinansējuma likmes.

([27]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp.).

(36) Šai regulai piemēro Finanšu regulu, ko, pamatojoties uz LESD 322. pantu, pieņēmis Eiropas Parlaments un Padome. Finanšu regulā ir izklāstīti noteikumi par Savienības budžeta izpildi, tostarp noteikumi par dotācijām, godalgām, iepirkumu, netiešo pārvaldību, finanšu instrumentiem, budžeta garantijām, finansiālo palīdzību un ārējo ekspertu izdevumu atlīdzināšanu, kā arī paredzēti noteikumi par finanšu dalībnieku atbildības pārbaudēm. Noteikumi, kas pieņemti, pamatojoties uz LESD 322. pantu, iekļauj arī vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai.

(37) Saskaņā ar Finanšu regulu, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) Nr. 883/2013 ([28]) un Padomes Regulām (EK, Euratom) Nr. 2988/95 ([29]), (Euratom, EK) Nr. 2185/96 ([30]) un (ES) 2017/1939 ([31]) Savienības finanšu intereses jāaizsargā, piemērojot samērīgus pasākumus, tostarp pasākumus attiecībā uz pārkāpumu, arī krāpšanas, novēršanu, konstatēšanu, labošanu un izmeklēšanu, zaudēto, kļūdaini izmaksāto vai nepareizi izmantoto līdzekļu atgūšanu, un – attiecīgā gadījumā – administratīvu sodu uzlikšanu. Saskaņā jo īpaši ar Regulām (Euratom, EK) Nr. 2185/96 un (ES, Euratom) Nr. 883/2013 Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) ir pilnvaras veikt administratīvu izmeklēšanu, ieskaitot pārbaudes un inspekcijas uz vietas, lai noteiktu, vai ir notikusi krāpšana, korupcija vai jebkāda cita nelikumīga darbība, kas ietekmē Savienības finanšu intereses.

Saskaņā ar Regulu (ES) 2017/1939 Eiropas Prokuratūra (*EPPO*) ir pilnvarota veikt izmeklēšanu un kriminālvajāšanu par noziedzīgiem nodarījumiem, kas skar Savienības finanšu intereses, kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2017/1371 ([32]). Saskaņā ar Finanšu regulu jebkurai personai vai subjektam, kas saņem Savienības līdzekļus, pilnībā jāsadarbojas Savienības finanšu interešu aizsardzībā, jāpiešķir Komisijai, *OLAF*, Revīzijas palātai un – attiecībā uz tām dalībvalstīm, kas īsteno ciešāku sadarbību, ievērojot Regulu (ES) 2017/1939, – *EPPO* nepieciešamās tiesības un piekļuve un jānodrošina, ka līdzvērtīgas tiesības piešķir Savienības līdzekļu apgūšanā iesaistītās trešās personas.

(38) Programmas *LIFE* budžeta finansēšanas veidi un īstenošanas metodes būtu jāizvēlas atkarībā no iespējām ar tiem sasniegt darbību konkrētos mērķus un gūt rezultātus, jo īpaši ņemot vērā kontroles izmaksas, administratīvo slogu un paredzamo neatbilstības risku. Attiecībā uz dotācijām būtu jāizskata fiksētu summu, vienotu likmju un vienības izmaksu standarta likmju izmantošana. Komisijai būtu jānodrošina, ka īstenošana ir viegli saprotama, un būtu jāveicina projekta izpildītāju darba īstena vienkāršošana.

(39) Attiecīgā gadījumā programmas *LIFE* rīcībpolitikas mērķu sasniegšanai būtu jāizmanto Regulas (ES) 2021/523 finanšu instrumenti un budžeta garantijas, tostarp no programmas *LIFE* piešķirtā summa, kā noteikts daudzgadu darba programmās saskaņā ar minēto programmu.

(40) Saskaņā ar Padomes Lēmuma 2013/755/ES ([33]) 94. pantu subjekti, kas iedibināti aizjūras zemēs un teritorijās, ir tiesīgi saņemt finansējumu saskaņā ar programmas *LIFE* noteikumiem un mērķiem un iespējamajiem režīmiem, kas piemērojami dalībvalstī, ar kuru attiecīgā aizjūras zeme vai teritorija ir saistīta. Šādiem subjektiem programmā *LIFE* būtu jāpiedalās galvenokārt ar apakšprogrammas "Daba un bioloģiskā daudzveidība" projektiem.

([28]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 883/2013 (2013. gada 11. septembris) par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1073/1999 un Padomes Regulu (Euratom) Nr. 1074/1999 (OV L 248, 18.9.2013., 1. lpp.).

([29]) Padomes Regula (EK, Euratom) Nr. 2988/95 (1995. gada 18. decembris) par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību (OV L 312, 23.12.1995., 1. lpp.).

([30]) Padomes Regula (Euratom, EK) Nr. 2185/96 (1996. gada 11. novembris) par pārbaudēm un apskatēm uz vietas, ko Komisija veic, lai aizsargātu Eiropas Kopienu finanšu intereses pret krāpšanu un citām nelikumībām (OV L 292, 15.11.1996., 2. lpp.).

([31]) Padomes Regula (ES) 2017/1939 (2017. gada 12. oktobris), ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (EPPO) izveidei (OV L 283, 31.10.2017., 1. lpp.).

([32]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1371 (2017. gada 5. jūlijs) par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības (OV L 198, 28.7.2017., 29. lpp.).

([33]) Padomes Lēmums 2013/755/ES (2013. gada 25. novembris) par aizjūras zemju un teritoriju asociāciju ar Eiropas Savienību ("Lēmums par aizjūras asociāciju") (OV L 344, 19.12.2013., 1. lpp.).

(41) Brīvprātīgā shēma "Bioloģiskā daudzveidība un ekosistēmu pakalpojumi Eiropas aizjūras teritorijās" (*BEST*) veicina bioloģiskās daudzveidības, arī jūras bioloģiskās daudzveidības, saglabāšanu un ekosistēmu pakalpojumu ilgtspējīgu izmantošanu, arī ekosistēmās balstītas pieejas attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām un to mazināšanu, Savienības tālākajos reģionos un aizjūras zemēs un teritorijās. Īstenojot 2011. gadā pieņemto *BEST* sagatavošanas darbību un pēc tam pieņemto *BEST 2.0* programmu un *BEST RUP* projektu, shēma *BEST* ir palīdzējusi vairot izpratni par tālāko reģionu un aizjūras zemju un teritoriju ekoloģisko nozīmi un svarīgo lomu pasaules bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā. Komisija lēš, ka minētajās teritorijās uz vietas īstenojamo projektu finansiālam atbalstam ik gadu ir vajadzīgi 8 miljoni EUR. Aizjūras zemes un teritorijas savās 2017. un 2018. gada ministru deklarācijās augstu novērtējušas šo mazo dotāciju shēmu bioloģiskajai daudzveidībai. Tāpēc ir lietderīgi no programmas *LIFE* finansēt mazas bioloģiskajai daudzveidībai paredzētas dotācijas, tostarp spēju veidošanai un darbībām, kurām ir veicinoša ietekme, gan tālākajos reģionos, gan aizjūras zemēs un teritorijās.

(42) Programmai *LIFE* vajadzētu būt atvērtai trešām valstīm saskaņā ar Savienības un attiecīgo valstu nolīgumiem, kuros noteikti konkrētie to dalības nosacījumi.

(43) Trešās valstis, kas ir Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) dalībvalstis, Savienības programmās var piedalīties saskaņā ar Līgumā par Eiropas Ekonomikas zonu ([34]) noteikto sadarbības satvaru, kas paredz programmu īstenošanu, pamatojoties uz lēmumu, kurš pieņemts saskaņā ar minēto līgumu. Trešās valstis var piedalīties, arī pamatojoties uz citiem juridiskiem instrumentiem. Šajā regulā būtu jāievieš īpašs noteikums, kas prasītu, lai trešās valstis atbildīgajam kredītrīkotājam, *OLAF* un Revīzijas palātai piešķirtu tiesības un piekļuvi, kas tiem vajadzīgas savas attiecīgās kompetences visaptverošai īstenošanai.

(44) Ievērojot 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīguma par labāku likumdošanas procesu ([35]) 22. un 23. punktu, programma *LIFE* būtu jānovērtē, pamatojoties uz informāciju, kas apkopota saskaņā ar īpašām uzraudzības prasībām, bet vienlaikus izvairoties no administratīva sloga, jo īpaši dalībvalstīm, un no pārmērīga regulējuma. Minētajās prasībās vajadzības gadījumā būtu jāiekļauj izmērāmi rādītāji, ko izmanto par pamatu, lai novērtētu programmas *LIFE* ietekmi uz vietas. Programmas *LIFE* pilnīgā ietekme veidojas no netiešiem, ilgtermiņa un grūti izmērāmiem ieguldījumiem virzībā uz visu Savienības vides un klimata mērķu sasniegšanu. Attiecībā uz programmas *LIFE* uzraudzību – šajā regulā noteiktie tiešie iznākuma rādītāji un izsekošanas prasības būtu jāpapildina ar apkopotiem konkrētiem projektu līmeņa rādītājiem, kas aprakstāmi daudzgadu darba programmās vai uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus, cita starpā attiecībā uz *Natura 2000* un dažu gaisa piesārņotāju emisijām.

(45) Lai nodrošinātu vienādus nosacījumus šīs regulas īstenošanai saistībā ar daudzgadu darba programmu pieņemšanu, būtu jāpiešķir īstenošanas pilnvaras Komisijai. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011 ([36]).

(46) Lai nodrošinātu, ka programmas *LIFE* atbalsts un īstenošana ir saskanīga ar Savienības rīcībpolitikām un prioritātēm, būtu jādeleģē Komisijai pilnvaras pieņemt aktus saskaņā ar LESD 290. pantu nolūkā grozīt šo regulu, pārskatot un papildinot rādītājus, vai papildināt šo regulu, definējot īpašus rādītājus katrai apakšprogrammai un projekta veidam un izveidojot uzraudzības un novērtēšanas sistēmu. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, tostarp ekspertu līmenī, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu. Jo īpaši, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.

([34]) OV L 1, 3.1.1994., 3. lpp.
([35]) OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.
([36]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

(47) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķus, proti, dot ieguldījumu augsta līmeņa vides aizsardzībā un vērienīgā klimatiskā rīcībā, ilgtspējīgā attīstībā un izmantojot labu pārvaldību un daudzu ieinteresēto personu iesaisti, palīdzēt sasniegt vides, bioloģiskās daudzveidības, klimata, aprites ekonomikas, relevanto atjaunojamās enerģijas un energoefektivitātes tiesību aktu, stratēģiju, plānu un starptautisku saistību instrumentu mērķus un mērķrādītājus, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet šīs regulas darbības mēroga un iedarbības dēļ tos var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai.

(48) Tāpēc Regula (ES) Nr. 1293/2013 būtu jāatceļ.

(49) Ir lietderīgi nodrošināt, lai pāreja no iepriekšējās vides un klimata pasākumu programmas (*LIFE*) uz programmu *LIFE* notiktu netraucēti un bez pārtraukuma, un saskaņot programmas *LIFE* sākšanu ar daudzgadu finanšu shēmas sākšanu, kā noteikts Padomes Regulā (ES, Euratom) 2020/2093. Tādēļ šai regulai būtu jāstājas spēkā steidzamības kārtā un tā būtu jāpiemēro ar atpakaļejošu spēku no 2021. gada 1. janvāra,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO REGULU.

I NODAĻA

Vispārīgie noteikumi

1. pants

Priekšmets

Ar šo regulu izveido vides un klimata pasākumu programmu (*LIFE*) (programma *LIFE*) daudzgadu finanšu shēmas laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam. Programmas *LIFE* ilgums ir saskaņots ar daudzgadu finanšu shēmas ilgumu.

Šajā regulā ir noteikti arī programmas *LIFE* mērķi, tās budžets 2021.–2027. gada laikposmam, Savienības finansējuma veidi un šāda finansējuma sniegšanas noteikumi.

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

1) "stratēģiski dabas projekti" ir projekti, kas palīdz sasniegt Savienības dabas un bioloģiskās daudzveidības mērķus, dalībvalstīs īstenojot saskaņotas rīcības programmas, lai minētos mērķus un prioritātes integrētu citās rīcībpolitikās un finanšu instrumentos, tostarp koordinēti īstenojot prioritārās rīcības plānus, kuri pieņemti, ievērojot Direktīvu 92/43/EEK;

2) "stratēģiski integrētie projekti" ir projekti, kas reģionālā, starpreģionālā, nacionālā vai transnacionālā mērogā īsteno vides vai klimata stratēģijas vai rīcības plānus, kurus izstrādājušas dalībvalstu iestādes un kuri prasīti konkrētos Savienības vides, klimata vai relevantos enerģētikas tiesību aktos vai rīcībpolitikās, vienlaikus nodrošinot ieinteresēto personu iesaisti un veicinot sadarbību ar vismaz vienu citu Savienības, nacionālo vai privāto finansējuma avotu un tā piesaisti;

3) "tehniskās palīdzības projekti" ir projekti, kas palīdz veidot spējas piedalīties standarta rīcības projektos, sagatavot stratēģiskus dabas projektus un stratēģiskus integrētos projektus vai sagatavoties piekļuvei citiem Savienības finanšu instrumentiem, vai atbalsta citus pasākumus, kuri vajadzīgi, lai sagatavotu citu programmas *LIFE*, iepriekšējo programmu vai citu Savienības programmu finansēto projektu rezultātu izvēršanu lielākā mērogā vai to atkārtošanu, nolūkā sasniegt 3. pantā noteiktos programmas *LIFE* mērķus; starp šādiem projektiem var būt arī spēju veidošana saistībā ar dalībvalstu iestāžu darbībām efektīvai dalībai programmā *LIFE*;

4) "standarta rīcības projekti" ir projekti, kas vērsti uz konkrētajiem programmas *LIFE* mērķiem, bet nav ne stratēģiskie integrētie projekti, ne stratēģiskie dabas projekti, ne tehniskās palīdzības projekti;

5) "finansējuma apvienošanas darbības" ir Savienības budžeta atbalstītas darbības, tostarp Finanšu regulas 2. panta 6. punktā minētā finansējuma apvienošanas mehānisma ietvaros, kuras apvieno no Savienības budžeta finansēta neatmaksājamā atbalsta formas, finanšu instrumentus, vai abus ar atmaksājama atbalsta formām no attīstības vai citām publisko finanšu iestādēm, kā arī komerciālām finanšu iestādēm un investoriem;

6) "tiesību subjekts" ir jebkura fiziska persona vai jebkura juridiska persona, kas izveidota un par tādu atzīta saskaņā ar valsts, Savienības vai starptautiskajiem tiesību aktiem, un kam ir juridiskās personas statuss un spēja rīkoties savā vārdā, īstenot tiesības un uzņemties pienākumus, vai jebkurš subjekts, kas nav juridiska persona saskaņā ar Finanšu regulas 197. panta 2. punkta c) apakšpunktu.

3. pants

Mērķi

1. Programmas *LIFE* vispārīgais mērķis ir sekmēt pāreju uz ilgtspējīgu, aprites, energoefektīvu, uz atjaunojamiem energoresursiem balstītu, klimatneitrālu un klimatnoturīgu ekonomiku, lai aizsargātu, atjaunotu un uzlabotu vides, tostarp gaisa, ūdens un augsnes, kvalitāti, apturētu bioloģiskās daudzveidības zudumu un vērstu šo tendenci pretējā virzienā, un novērstu ekosistēmu degradāciju, tostarp atbalstot *Natura 2000* tīkla īstenošanu un pārvaldību, tādējādi dodot ieguldījumu ilgtspējīgā attīstībā. Programma *LIFE* atbalsta arī atbilstīgi LESD 192. panta 3. punktam pieņemto vispārējo rīcības programmu īstenošanu.

2. Programmas *LIFE* konkrētie mērķi ir šādi:

a) izstrādāt, demonstrēt un popularizēt inovatīvus paņēmienus, metodes un pieejas, kā sasniegt Savienības tiesību aktos un rīcībpolitikās izvirzītos vides, tostarp dabas un bioloģiskās daudzveidības, un klimata rīcības politikas mērķus, tostarp pāriet uz atjaunojamo energoresursu enerģiju un uzlabot energoefektivitāti, dot ieguldījumu zināšanu bāzē un paraugprakses izmantošanā, īpaši dabas un bioloģiskās daudzveidības jomā, tostarp ar *Natura 2000* tīkla atbalstu;

b) atbalstīt relevanto Savienības tiesību aktu un rīcībpolitiku izstrādi, īstenošanu, uzraudzību un izpildes panākšanu vides jomā, tostarp attiecībā uz dabu un bioloģisko daudzveidību, un attiecībā uz klimata rīcību un pāreju uz atjaunojamo energoresursu enerģiju vai energoefektivitātes palielināšanu, tostarp uzlabojot pārvaldību visos līmeņos, jo īpaši stiprinot publisko un privāto aktoru spējas un pilsoniskās sabiedrības iesaisti;

c) palīdzēt lielā mērogā izvērst veiksmīgus tehniskus un rīcībpolitiskus relevanto Savienības tiesību aktu un rīcībpolitiku īstenošanas risinājumus vides jomā, tostarp attiecībā uz dabu un bioloģisko daudzveidību, un attiecībā uz klimata rīcību un pāreju uz atjaunojamo energoresursu enerģiju vai energoefektivitātes palielināšanu, atkārtojot rezultātus, integrējot saistītos mērķus citās rīcībpolitikās un publiskā un privātā sektora praksēs, mobilizējot investīcijas un uzlabojot piekļuvi finansējumam.

4. pants

Struktūra

Programmai *LIFE* ir šāda struktūra:

1) joma "Vide", kurā ietilpst:

   a) apakšprogramma "Daba un bioloģiskā daudzveidība";

   b) apakšprogramma "Aprites ekonomika un dzīves kvalitāte";

2) joma "Klimata rīcība", kurā ietilpst:

a) apakšprogramma "Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās tām";

b) apakšprogramma "Pāreja uz tīru enerģiju".

5. pants

Budžets

1. Finansējums programmas *LIFE* īstenošanai laikposmā no 2021. gada 1. janvāra līdz 2027. gada 31. decembrim ir 5 432 000 000 EUR faktiskajās cenās.

2. Orientējošais 1. punktā minētās summas sadalījums ir:

a) 3 488 000 000 EUR jomai "Vide", no kā

i) 2 143 000 000 EUR apakšprogrammai "Daba un bioloģiskā daudzveidība" un

ii) 1 345 000 000 EUR apakšprogrammai "Aprites ekonomika un dzīves kvalitāte";

b) 1 944 000 000 EUR jomai "Klimata rīcība", no kā

i) 947 000 000 EUR apakšprogrammai "Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās tām" un

ii) 997 000 000 EUR apakšprogrammai "Pāreja uz tīru enerģiju".

3. Šā panta 1. un 2. punktā minētās summas neskar Regulā (ES) 2020/2093un Finanšu regulā izklāstīto elastības noteikumu piemērošanu.

4. Neatkarīgi no 2. punkta vismaz 60 % no budžeta līdzekļiem, kas piešķirti projektiem, kurus 2. punkta a) apakšpunktā minētajā jomā "Vide" atbalsta ar rīcības dotācijām, paredz dotācijām projektiem, ar ko atbalsta apakšprogrammu "Daba un bioloģiskā daudzveidība", kura minēta 2. punkta) apakšpunkta i) punktā.

5. No programmas *LIFE* var finansēt Komisijas veiktas tehniskas un administratīvas palīdzības darbības, kas vajadzīgas tās īstenošanai, piemēram, sagatavošanas, uzraudzības, kontroles, revīzijas un novērtēšanas darbības, tostarp attiecībā uz korporatīvajām informācijas tehnoloģiju sistēmām, un tīkla darbības, ar ko atbalsta programmas *LIFE* valstu kontaktpunktus, tostarp mācības, savstarpējas mācīšanās pasākumus un pieredzes apmaiņas pasākumus.

6. No programmas *LIFE* var finansēt darbības, kuras Komisija īsteno, lai atbalstītu Savienības vides, klimata vai relevanto enerģētikas tiesību aktu un rīcībpolitiku sagatavošanu, īstenošanu un integrēšanu nolūkā sasniegt 3. pantā izklāstītos mērķus. Šādas darbības var ietvert:

a) informēšanu un komunikāciju, tostarp izpratnes vairošanas kampaņas, un korporatīvo komunikāciju par Savienības politiskajām prioritātēm, kā arī par Savienības vides, klimata vai relevanto enerģētikas tiesību aktu īstenošanas un transponēšanas statusu;

b) pētījumus, apsekojumus, modelēšanu un scenāriju izstrādi;

c) tiesību aktu, rīcībpolitiku un programmu sagatavošanu, īstenošanu, uzraudzību, pārbaudi un novērtēšanu, kā arī to projektu izvērtēšanu un analīzi, kurus nefinansē no programmas *LIFE*, ja tie palīdz sasniegt 3. pantā izklāstītos mērķus;

d) darbseminārus, konferences un sanāksmes;

e) sadarbības tīklu veidošanu un paraugprakses platformas;

f) citas darbības, piemēram, godalgu piešķiršana.

6. pants

Programmas *LIFE* asociētās trešās valstis

1. Programmā *LIFE* var piedalīties šādas trešās valstis:

a) Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas locekles, kas ir Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) dalībvalstis, – saskaņā ar nosacījumiem, kuri noteikti Līgumā par Eiropas Ekonomisko zonu;

b) valstis, kas pievienojas, kandidātvalstis un potenciālās kandidātvalstis – saskaņā ar attiecīgajos pamatnolīgumos un Asociācijas padomes lēmumos vai līdzīgos nolīgumos noteiktajiem vispārīgajiem principiem un vispārīgajiem noteikumiem un nosacījumiem par minēto valstu līdzdalību Savienības programmās, un saskaņā ar konkrētiem nosacījumiem, kas noteikti nolīgumos starp Savienību un minētajām valstīm;

c) Eiropas kaimiņattiecību politikas valstis, – saskaņā ar attiecīgajos pamatnolīgumos un Asociācijas padomes lēmumos vai līdzīgos nolīgumos noteiktajiem vispārīgajiem principiem un vispārīgajiem noteikumiem un nosacījumiem par minēto valstu līdzdalību Savienības programmās, un saskaņā ar konkrētiem nosacījumiem, kas noteikti nolīgumos starp Savienību un minētajām valstīm;

d) citas trešās valstis – saskaņā ar nosacījumiem, kas noteikti īpašā nolīgumā, kurš aptver konkrētās trešās valsts dalību kādā Savienības programmā, ar noteikumu, ka nolīgums:

i) nodrošina taisnīgu līdzsvaru starp trešās valsts, kas piedalās Savienības programmās, iemaksām un ieguvumiem;

ii) nosaka nosacījumus dalībai programmās, tostarp katras programmas finansiālo iemaksu aprēķinu, un programmu administratīvās izmaksas;

iii) trešajai valstij nepiešķir nekādas pilnvaras pieņemt lēmumu attiecībā uz Savienības programmu;

iv) garantē Savienības tiesības nodrošināt pareizu finanšu pārvaldību un aizsargāt Savienības finanšu intereses.

Pirmās daļas d) apakšpunkta ii) punktā minētās iemaksas veido piešķirtos ieņēmumus saskaņā ar Finanšu regulas 21. panta 5. punktu.

2. Ja trešā valsts programmā *LIFE* piedalās ar lēmumu, kurš pieņemts saskaņā ar starptautisku nolīgumu, vai pamatojoties uz kādu citu juridisku instrumentu, šī trešā valsts piešķir vajadzīgās tiesības un piekļuvi, lai atbildīgais kredītrīkotājs, *OLAF* un Revīzijas palāta varētu visaptveroši īstenot savu attiecīgo kompetenci. *OLAF* gadījumā šādas tiesības ietver tiesības veikt izmeklēšanu, tostarp pārbaudes uz vietas un inspekcijas, kā paredzēts Regulā (ES, Euratom) Nr. 883/2013.

7. pants

Starptautiska sadarbība

Programmas *LIFE* īstenošanas laikā var sadarboties ar attiecīgām starptautiskām organizācijām un ar to iestādēm un struktūrām, ja tas ir nepieciešams 3. pantā noteikto mērķu sasniegšanai.

8. pants

Sinerģija ar citām Savienības programmām

Komisija sekmē konsekventu programmas *LIFE* īstenošanu. Komisija un dalībvalstis sekmē koordinēšanu un to, lai tiktu panākta tās saskanība ar Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu+, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu par Eiropas Sociālo fondu Plus ("ESF+") ("Eiropas Sociālais fonds+"), Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai, Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu, pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa", Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1316/2013 ([37]), un programmu *InvestEU*, kas izveidota ar Regulu (ES) 2021/523, nolūkā radīt sinerģiju, it sevišķi attiecībā uz stratēģiskiem dabas projektiem un stratēģiskiem integrētajiem projektiem, un atbalstīt programmā *LIFE* izstrādāto risinājumu ieviešanu un pārņemšanu. Komisija un dalībvalstis visos līmeņos cenšas nodrošināt papildināmību.

9. pants

Īstenošana un Savienības finansējuma veidi

1. Komisija programmu *LIFE* īsteno tiešā pārvaldībā vai netiešā pārvaldībā kopā ar struktūrām, kas minētas Finanšu regulas 62. panta 1. punkta c) apakšpunktā.

2. Programmas *LIFE* sniegtais finansējums var būt jebkurā Finanšu regulā noteiktajā veidā, jo īpaši dotāciju, godalgu un iepirkuma veidā. Tajā var būt paredzēts arī finansējums finanšu instrumentu veidā finansējuma apvienošanas darbību ietvaros.

3. Vismaz 85 % no programmas *LIFE* budžeta piešķir:

a) dotācijām, kas minētas 11. panta 2. un 6. punktā;

b) projektiem, kurus finansē ar citiem finansējuma veidiem, tādā apmērā, kas noteikts 18. pantā minētajā daudzgadu darba programmā; vai

c) attiecīgā gadījumā un tādā apmērā, kas noteikts 18. pantā minētajā daudzgadu darba programmā, finansējumam finanšu instrumentu veidā finansējuma apvienošanas darbību ietvaros, kā minēts šā panta 2. punktā.

Komisija nodrošina, ka projekti, kurus finansē ar citiem finansējuma veidiem, pilnībā atbilst 3. pantā izklāstītajiem mērķiem.

Maksimālā summa, ko piešķir 11. panta 4. punktā minētajām dotācijām, ir 15 miljoni EUR.

4. Maksimālās līdzfinansējuma likmes atbalsttiesīgām darbībām, kas minētas šīs regulas 11. panta 2. punkta a) līdz d) apakšpunktā, veido līdz 60 % no attiecināmajām izmaksām un līdz 75 % attiecībā uz projektiem, kurus finansē no apakšprogrammas "Daba un bioloģiskā daudzveidība", un īpaši tiem, kas saistīti ar prioritārām dzīvotnēm vai sugām, kā daļa no Direktīvas 92/43/EEK īstenošanas, vai uz projektiem, kas attiecas uz tādām putnu sugām, kuras saskaņā ar Direktīvas 2009/147/EK 16. pantu izveidotā Tehniskā un zinātniskā progresa ieviešanas komiteja uzskata par prioritārām finansējuma saņemšanai, ja tas nepieciešams, lai sasniegtu saglabāšanas mērķi. Darbībām, kas minētas šīs regulas 11. panta 6. punktā, maksimālā līdzfinansējuma likme veido 70 % no attiecināmajām izmaksām. Neskarot attiecīgās un iepriekš noteiktās maksimālās līdzfinansējuma likmes, konkrētas likmes precīzāk nosaka šīs regulas 18. pantā minētajā daudzgadu darba programmā. Konkrētās likmes var pielāgot atbilstoši katras apakšprogrammas, projekta veida vai dotācijas veida prasībām.

([37]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1316/2013 (2013. gada 11. decembris), ar ko izveido Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu, groza Regulu (ES) Nr. 913/2010 un atceļ Regulu (EK) Nr. 680/2007 un Regulu (EK) Nr. 67/2010 (OV L 348, 20.12.2013., 129. lpp.).

Projektiem, kas minēti 11. panta 4. punktā, maksimālās līdzfinansējuma likmes nepārsniedz 95 % no attiecināmajām izmaksām pirmās daudzgadu darba programmas laikā; otrajai daudzgadu darba programmai un pēc apstiprinājuma saņemšanas minētajā darba programmā līdzfinansējuma likme veido 75 % no attiecināmajām izmaksām.

5. Programmas *LIFE* projektu novērtēšanas un piešķiršanas procesu nosakošais kritērijs ir kvalitāte. Komisija cenšas panākt efektīvu, uz kvalitāti balstītu ģeogrāfisko pārklājumu visā Savienībā, tostarp atbalstot dalībvalstis, lai palielinātu projektu kvalitāti, izmantojot spēju veidošanu.

II NODAĻA

Attiecināmība

10. pants

Dotācijas

Programmas *LIFE* dotācijas piešķir un pārvalda saskaņā ar Finanšu regulas VIII sadaļu.

11. pants

Atbalsttiesīgās darbības

1. Uz finansējumu var pretendēt vienīgi darbības, ar kurām īsteno 3. pantā izklāstītos mērķus.

2. Dotācijas var piešķirt šādu veidu darbību finansēšanai:

a) stratēģiski dabas projekti 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētajā apakšprogrammā;

b) stratēģiski integrētie projekti 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā, 2. punkta a) apakšpunktā un 2. punkta b) apakšpunktā minētajās apakšprogrammās;

c) tehniskās palīdzības projekti;

d) standarta rīcības projekti;

e) citas darbības, kas vajadzīgas 3. panta 1. punktā izklāstītā vispārīgā mērķa sasniegšanai, tostarp saskaņošanas un atbalsta darbības, kuru mērķis ir sekmēt spēju veidošanu, informācijas un zināšanu izplatīšanu un izpratnes veidošanu, lai atbalstītu pāreju uz atjaunojamo energoresursu izmantošanu un lielāku energoefektivitāti.

3. Apakšprogrammas "Daba un bioloģiskā daudzveidība" projektos, kas attiecas uz *Natura 2000* teritoriju pārvaldību, atjaunošanu un monitoringu saskaņā ar Direktīvu 92/43/EEK un Direktīvu 2009/147/EK, ņem vērā prioritātes, kuras izklāstītas valstu un reģionālajos plānos, stratēģijās un dabas un bioloģiskās daudzveidības aizsardzības rīcībpolitikās, tostarp saskaņā ar Direktīvu 92/43/EEK pieņemtajos prioritārās rīcības plānos.

4. Tehniskās palīdzības projekti spēju veidošanai, kas saistīti ar dalībvalstu iestāžu darbību, kuras mērķis ir uzlabot efektīvu dalību programmā *LIFE*, atbalsta to dalībvalstu darbības, kurās ir zema efektīva līdzdalība, lai uzlabotu valstu kontaktpunktu pakalpojumus visā Savienībā un palielinātu iesniegto priekšlikumu vispārējo kvalitāti.

5. Ar dotācijām var finansēt darbības ārpus dalībvalsts vai aizjūras zemes vai ar to saistītās teritorijas, ar noteikumu, ka projekts ir vērsts uz Savienības vides un klimata mērķiem un darbības ārpus Savienības ir jāveic, lai nodrošinātu dalībvalstī vai aizjūras zemē vai ar to saistītā teritorijā veikto pasākumu iedarbīgumu, vai lai atbalstītu starptautiskos nolīgumus, kuru puse ir Savienība, nodrošinot finansējumu daudzpusēju konferenču organizēšanai. Maksimālais ieguldījums, ko piešķir starptautiskajiem nolīgumiem daudzpusēju konferenču rīkošanai, ir 3,5 miljoni EUR 1. pantā norādītajam programmas *LIFE* darbības ilgumam, un šādas dotācijas neņem vērā, lai sasniegtu 9. panta 3. punkta pirmajā daļā minēto robežvērtību.

6. Ar darbības dotācijām atbalsta tādu bezpeļņas subjektu darbību, kas ir iesaistīti Savienības tiesību aktu un rīcībpolitiku izstrādē, īstenošanā un izpildes panākšanā un kas galvenokārt darbojas vides vai klimata pasākumu, tostarp enerģētikas pārkārtošanas, jomā saskaņā ar programmas *LIFE* mērķiem, kuri izklāstīti 3. pantā.

12. pants

Subjekti, kas tiesīgi piedalīties

1. Papildus Finanšu regulas 197. pantā noteiktajiem kritērijiem subjektiem piemēro atbilstības kritērijus, kas noteikti šā panta 2. un 3. punktā.

2. Tiesīgi piedalīties ir šādi subjekti:

a) tiesību subjekti, kas iedibināti kādā no šādām valstīm vai teritorijām:

i) dalībvalsts vai aizjūras zeme vai teritorija, kas ar to ir saistīta;

ii) programmas *LIFE* asociētā trešā valsts;

iii) citas trešās valstis, kas uzskaitītas 18. pantā minētajā daudzgadu darba programmā, ņemot vērā šā panta 4. un 5. punktā paredzētos nosacījumus;

b) jebkurš tiesību subjekts, kas izveidots saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, vai jebkura starptautiska organizācija.

3. Fiziskas personas nav tiesīgas piedalīties.

4. Tiesību subjekti, kas iedibināti trešā valstī, kura nav programmas *LIFE* asociētā valsts, izņēmuma kārtā ir tiesīgi piedalīties programmā, ja tas ir vajadzīgs konkrētas darbības mērķu sasniegšanai, lai nodrošinātu Savienībā veikto pasākumu iedarbīgumu.

5. Tiesību subjekti, kas iedibināti trešā valstī, kura nav programmas *LIFE* asociētā valsts, principā sedz savas dalības izmaksas.

13. pants

Tieša piešķiršana

Neskarot Finanšu regulas 188. pantu, šīs regulas I pielikumā uzskaitītajām struktūrām dotācijas var piešķirt bez uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus.

14. pants

Piešķiršanas kritēriju noteikšana

Komisija 18. pantā minētajā daudzgadu darba programmā un uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus nosaka piešķiršanas kritērijus, ņemot vērā šādus principus:

a) no programmas *LIFE* finansētiem projektiem jāatbilst Savienības interesēm, sniedzot nozīmīgu ieguldījumu 3. pantā izklāstīto vispārējo un konkrēto programmas *LIFE* mērķu sasniegšanā, un nav jāapdraud minēto mērķu sasniegšana, un, ja vien iespējams, jāveicina zaļā publiskā iepirkuma izmantošana;

b) projektiem jānodrošina izmaksefektīvu pieeju un tiem ir jābūt tehniski un finansiāli saskaņotiem;

c) priekšroka jādod projektiem ar vislielāko potenciālu palīdzēt sasniegt 3. pantā noteiktos mērķus;

d) novērtējumā papildpunkti jāpiešķir projektiem, kas sniedz blakusieguvumus un veicina sinerģiju starp 4. pantā minētajām apakšprogrammām;

e) novērtējumā papildpunkti jāpiešķir projektiem, kam ir vislielākais potenciāls tikt atkārtotiem un ieviestiem publiskajā vai privātajā sektorā vai vislielākās izredzes piesaistīt lielākās investīcijas vai finansiālos resursus (veicināšanas potenciāls);

f) jānodrošina, ka standarta rīcības projektu rezultāti ir atkārtojami;

g) novērtējumā papildpunkti jāpiešķir projektiem, kas par pamatu ņem citu programmas *LIFE*, tās iepriekšējo programmu vai no citiem Savienības līdzekļiem finansētu projektu rezultātus vai tos izvērš lielākā mērogā;

h) attiecīgā gadījumā īpaša uzmanība jāvelta projektiem ģeogrāfiskos apgabalos, kam ir īpašas vajadzības vai kas ir sevišķi neaizsargāti, piemēram, apgabalos ar īpašiem vides izaicinājumiem vai dabas ierobežojumiem, pārrobežu apgabalos, augstas dabas vērtības apgabalos un tālākajos reģionos.

15. pants

Ar zemes iegādi saistītās attiecināmās izmaksas

Papildus kritērijiem, kas izklāstīti Finanšu regulas 186. pantā, ar zemes iegādi saistītās izmaksas uzskata par attiecināmām ar noteikumu, ka ir izpildīti šādi nosacījumi:

a) iegāde veicina saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 3. pantu izveidotā tīkla *Natura 2000* uzlabošanu, uzturēšanu un integritātes atjaunošanu, tostarp savienotības uzlabošanu, radot koridorus, atbalsta punktus vai citus zaļās infrastruktūras elementus;

b) zemes iegāde ir vienīgais vai izmaksefektīvākais veids, kā panākt vēlamo saglabāšanas iznākumu;

c) iegādātā zeme tiek rezervēta ilgtermiņā zemes izmantojumam, kas atbilst programmas *LIFE* konkrētajiem mērķiem; un

d) attiecīgā dalībvalsts ar īpašuma nodošanu vai citādā veidā nodrošina šādas zemes ilgtermiņa paredzēšanu dabas aizsardzības mērķiem.

16. pants

Kumulatīvais un alternatīvais finansējums

1. Darbība, kurai piešķirts finansējums no citas Savienības programmas, var saņemt finansējumu arī no programmas *LIFE* ar noteikumu, ka finansējums nesedz vienas un tās pašas izmaksām un ka darbība sekmē 3. pantā noteikto vides vai klimata mērķu sasniegšanu un neapdraud kādu no tiem. Attiecīgajam darbības finansējumam piemēro attiecīgās Savienības programmas noteikumus. Kumulatīvais finansējums nepārsniedz darbības kopējās attiecināmās izmaksas. Atbalstu no dažādajām Savienības programmām var aprēķināt proporcionāli saskaņā ar dokumentiem, kuros izklāstīti atbalsta nosacījumi.

2. Atbalstu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda+ vai Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai – saskaņā ar attiecīgajiem noteikumiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un attiecībā uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzām, un saskaņā ar attiecīgajiem noteikumiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā, ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku

attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1305/2013 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1307/2013, – var piešķirt darbībām, kurām piešķirts programmas *LIFE* "izcilības zīmoga" sertifikāts par atbilstību šādiem kumulatīviem nosacījumiem:

a) tās ir izvērtētas programmas *LIFE* uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus;

b) tās atbilst minētā uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus kvalitātes prasību minimumam;

c) budžeta ierobežojumu dēļ tās nevar tikt finansētas saskaņā ar minēto uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus.

III NODAĻA

Finansējuma apvienošanas darbības

17. pants

Finansējuma apvienošanas darbības

Finansējuma apvienošanas darbības saskaņā ar programmu *LIFE* īsteno saskaņā ar Regulu (ES) 2021/523 un Finanšu regulas X sadaļu, pienācīgu uzmanību pievēršot ilgtspējas un pārredzamības prasībām.

IV NODAĻA

Plānošana, uzraudzība, ziņošana un novērtēšana

18. pants

Daudzgadu darba programma

1. Komisija, izmantojot īstenošanas aktus, pieņem programmas *LIFE* daudzgadu darba programmas. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 22. panta 2. punktā.

2. Katrā daudzgadu darba programmā atbilstoši 3. pantā izklāstītajiem mērķiem nosaka:

a) summas, kas jāsadala starp vajadzībām katrā apakšprogrammā un starp dažādiem finansējuma veidiem, kā arī maksimālo kopējo summu, kas jāpiešķir dotācijām, kas minētas 11. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktā

b) attiecīgā gadījumā maksimālo kopējo summu finansējumam finanšu instrumentu veidā finansējuma apvienošanas darbību ietvaros saskaņā ar programmu *LIFE*;

c) maksimālo kopējo summu dotācijām, ko piešķir I pielikumā uzskaitītajām struktūrām saskaņā ar 13. pantu;

d) projektu tēmas vai konkrētas vajadzības, kurām finansējums 11. panta 2. punkta c) un d) apakšpunktā minētajiem projektiem tiek piešķirts jau iepriekš;

e) stratēģijas un plānus, kam paredzēti stratēģiskie integrētie projekti, attiecībā uz kuriem finansējumu var pieprasīt 11. panta 2. punkta b) apakšpunktā minētajiem projektiem;

f) maksimālo attiecināmības laikposmu projektu īstenošanai;

g) orientējošos grafikus uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus laikposmā, uz ko attiecas daudzgadu darba programma;

h) projektu iesniegšanas un atlases procedūras tehnisko metodiku un piešķiršanas kritērijus saskaņā ar 14. pantā minētajiem elementiem;

i) līdzfinansējuma likmes, kas minētas 9. panta 4. punktā;

j) regulas 11. panta 2. punkta e) apakšpunktā minēto atbalsttiesīgo darbību maksimālās līdzfinansējuma likmes;

k) attiecīgā gadījumā detalizētus noteikumus saistībā ar kumulatīvā un alternatīvā finansējuma piemērošanu;

l) zemu efektīvu dalību un atbalsttiesīgās darbības un piešķiršanas kritērijus tehniskās palīdzības projektiem, kuru mērķis ir spēju veidošana, kas saistīta ar dalībvalstu iestāžu darbībām efektīvas dalības nodrošināšanai programmā *LIFE*.

3. Pirmā daudzgadu darba programma ilgst četrus gadus, bet otrā daudzgadu darba programma – trīs gadus.

4. Saistībā ar daudzgadu darba programmām Komisija publicē uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus attiecībā uz konkrēto laikposmu. Komisija nodrošina, ka attiecīgajā priekšlikumu iesniegšanas uzaicinājumā neizmantotos līdzekļus pārdala tajā pašā jomā starp dažādiem darbību veidiem, kas minēti 11. panta 2. punktā.

5. Komisija nodrošina, ka daudzgadu darba programmu izstrādes laikā notiek apspriešanās ar ieinteresētajām personām.

19. pants

Uzraudzība un ziņošana

1. Komisija, pamatojoties uz II pielikumā izklāstītajiem rādītājiem, ziņo par programmas *LIFE* virzību uz 3. pantā izklāstīto mērķu sasniegšanu.

2. Lai nodrošinātu, ka programmas *LIFE* virzība uz tās mērķu sasniegšanu tiek izvērtēta efektīvi, Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 23. pantu attiecībā uz to, lai grozītu II pielikumu ar mērķi vajadzības gadījumā pārskatīt vai papildināt rādītājus, tostarp nolūkā tos saskaņot ar citām Savienības programmām noteiktajiem rādītājiem, un papildināt šo regulu ar noteikumiem par uzraudzības un novērtēšanas satvara izveidi.

3. Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 23. pantu, lai papildinātu šo regulu nolūkā noteikt konkrētus rādītājus katrai apakšprogrammai un projektu veidam, pamatojoties uz II pielikumu.

4. Komisija nodrošina, ka programmas īstenošanas un rezultātu uzraudzībai vajadzīgie dati tiek savākti efektīvi, lietderīgi un savlaicīgi. Lai to panāktu un saskaņā ar relevantu metodiku, Savienības līdzekļu saņēmējiem nosaka samērīgas ziņošanas prasības, lai varētu savākt apkopojamus projekta līmeņa iznākuma un ietekmes rādītājus attiecībā uz visiem relevantajiem konkrētajiem vides un klimata rīcībpolitikas mērķiem, arī *Natura 2000* un dažu gaisa piesārņotāju, tostarp CO_2, emisijām.

5. Komisija regulāri uzrauga klimata un bioloģiskās daudzveidības mērķu integrēšanu un par to ziņo, arī par izdevumu apmēru. Ņemot vērā, ka programmas *LIFE* darbības pamatā ir pieprasījums, 61 % no programmas *LIFE* kopējās summas, kas noteikta 5. pantā, ir paredzēts ieguldīt budžeta mēroga mērķrādītājā – panākt, ka vismaz 30 % izdevumu dod ieguldījumu klimatisko mērķu sasniegšanā. Šim ieguldījumam seko, izmantojot Savienības klimatisko marķieru sistēmu. Šī regula veicina rīcības bioloģiskās daudzveidības jomā integrēšanu Savienības rīcībpolitikās un palīdz sasniegt vispārējo mērķi, proti, 2024. gadā 7,5 % un 2026. gadā un 2027. gadā 10 % no gada izdevumiem saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu atvēlēt bioloģiskās daudzveidības mērķiem, vienlaikus ņemot vērā starp klimata un bioloģiskās daudzveidības mērķiem pastāvošo pārklāšanos.

Ar bioloģisko daudzveidību saistītajiem izdevumiem seko, izmantojot efektīvu, pārredzamu un visaptverošu metodiku, kas jāizstrādā Komisijai sadarbībā ar Eiropas Parlamentu un Padomi, kā minēts 2020. gada 16. decembra Iestāžu nolīgumā starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi un Eiropas Komisiju par budžeta disciplīnu, sadarbību budžeta jautājumos un pareizu finanšu pārvaldību, kā arī par jauniem pašu resursiem, tostarp ceļvedī jaunu pašu resursu ieviešanai. Ar minētajām izsekošanas metodēm kvantificē saistību apropriācijas, kuras, kā gaidāms, 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmā dos ieguldījumu attiecīgi klimata un bioloģiskās daudzveidības mērķu sasniegšanā, attiecīgajā sadalījuma līmenī. Izdevumus ik gadu uzrāda programmas deklarācijā. Par programmas *LIFE* ieguldījumu Savienības klimata un bioloģiskās daudzveidības mērķu sasniegšanā regulāri ziņo novērtējumu un gada ziņojuma kontekstā.

6. Komisija izvērtē sinerģiju starp programmu *LIFE* un citām komplementārām Savienības programmām un sinerģiju starp tās apakšprogrammām.

20. pants

Novērtēšana

1. Komisija laikus veic šajā regulā paredzētās novērtēšanas, lai to rezultātus varētu ņemt vērā lēmumu pieņemšanas procesā, un pievērš pienācīgu uzmanību saskaņotībai, sinerģijai, Savienības pievienotajai vērtībai un ilgtermiņa ilgtspējai, ņemot vērā klimata un vides jomā noteiktās Savienības prioritātes.

2. Komisija veic programmas *LIFE* vidusposma novērtēšanu, tiklīdz par tās īstenošanu ir pieejama pietiekama informācija, bet ne vēlāk kā 42 mēnešus pēc programmas *LIFE* īstenošanas sākuma, izmantojot rādītājus, kā noteikts saskaņā ar II pielikumu.

Novērtēšana aptver vismaz šādus elementus:

a) programmas *LIFE* īstenošanas kvalitatīvie un kvantitatīvie aspekti;

b) resursu izlietojuma lietderība;

c) apmērs, kādā sasniegti visu pasākumu mērķi, ja iespējams, norādot rezultātus un ietekmi;

d) projektu faktiskie vai sagaidāmie panākumi citu Savienības līdzekļu piesaistē, jo īpaši ņemot vērā ieguvumus, ko nodrošina lielāka saskanība ar citiem Savienības finanšu instrumentiem;

e) apmērs, kādā panākta mērķu sinerģija un programmas *LIFE* papildināmība ar citām relevantām Savienības programmām;

f) programmas *LIFE* nodrošinātā Savienības pievienotā vērtība un ilgtermiņa ietekme, ko izvērtē nolūkā pieņemt lēmumu par pasākumu atjaunošanu, grozīšanu vai apturēšanu;

g) apmērs, kādā iesaistītas ieinteresētās personas;

h) programmas *LIFE* ieguldījuma kvantitatīvā un kvalitatīvā analīze attiecībā uz to dzīvotņu un sugu saglabāšanas statusu, kas uzskaitītas Direktīvās 92/43/EEK un 2009/147/EK;

i) regulas 9. panta 5. punktā minētā Savienības ģeogrāfiskā pārklājuma analīze un, ja šāds pārklājums nav sasniegts, analīze par tam pamatā esošajiem iemesliem.

3. Programmas *LIFE* īstenošanas beigās, bet ne vēlāk kā četrus gadus pēc 1. panta otrajā daļā norādītā laikposma beigām, Komisija veic programmas *LIFE* galīgo novērtēšanu.

4. Komisija šajā novērtēšanā izdarītos secinājumus kopā ar saviem apsvērumiem paziņo Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. Komisija novērtēšanas rezultātus dara publiski pieejamus.

VI NODAĻA

Pārejas un nobeiguma noteikumi

21. pants

Informācija, komunikācija un publicitāte

1. Savienības finansējuma saņēmēji atzīst minēto līdzekļu izcelsmi un nodrošina Savienības līdzekļu redzamību – jo īpaši darbību un to rezultātu popularizēšanā –, sniedzot dažādām auditorijām, tostarp plašsaziņas līdzekļiem un sabiedrībai, mērķorientētu informāciju, kas ir konsekventa, lietderīga un samērīga. Šajā nolūkā saņēmēji izmanto programmas *LIFE* logotipu, kas attēlots III pielikumā. Uz visām ilglietojamām precēm, kas iegādātas saistībā ar programmu *LIFE*, ir programmas *LIFE* logotips, ja vien Komisija nav noteikusi citādi. Ja programmas *LIFE* logotipa izmantošana nav praktiski iespējama, programmu *LIFE* min visās komunikācijas darbībās, tostarp uz paziņojumu dēļiem sabiedrībai redzamās stratēģiskās vietās.

2. Komisija rīko informācijas un komunikācijas pasākumus saistībā ar programmu *LIFE*, saistībā ar darbībām, ko veic saskaņā ar programmu *LIFE*, un saistībā ar iegūtajiem rezultātiem. Programmai *LIFE* piešķirtie finanšu resursi veicina arī korporatīvo komunikāciju par Savienības politiskajām prioritātēm, ciktāl minētās prioritātes ir saistītas ar 3. pantā minētajiem mērķiem.

22. pants

Komiteju procedūra

1. Komisijai palīdz programmas *LIFE* komiteja. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.

2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.

3. Ja komiteja atzinumu nesniedz, Komisija īstenošanas akta projektu nepieņem, un tiek piemērota Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. panta 4. punkta trešā daļa.

4. Komisija reizi gadā komitejai ziņo par kopējo progresu, kas panākts programmas *LIFE* apakšprogrammu īstenošanā, un par programmas *LIFE* īpašajām darbībām, *inter alia* par finansējuma apvienošanas darbībām, kas īstenotas ar budžeta līdzekļiem, kuri piešķirti no programmas *LIFE*.

23. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.

2. Pilnvaras pieņemt 19. panta 2. un 3. punktā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir līdz 2028. gada 31. decembrim.

3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt 19. panta 2. un 3. punktā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.

4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar katras dalībvalsts ieceltajiem ekspertiem saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.

5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģēto aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.

6. Saskaņā ar 19. panta 2. un 3. punktu pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divos mēnešos no dienas, kad minētais akts paziņots Eiropas Parlamentam un Padomei, ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus vai ja pirms minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par diviem mēnešiem.

24. pants

Atcelšana

Ar šo Regulu (ES) Nr. 1293/2013 atceļ no 2021. gada 1 janvāra.

25. pants

Pārejas noteikumi

1. Šī regula neskar tādu darbību turpināšanu vai grozīšanu, kas uzsāktas, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 614/2007 ([38]) un Regulu (ES) Nr. 1293/2013, ko turpina piemērot minētajām darbībām līdz to noslēgšanai.

2. No programmas *LIFE* finansējuma var segt arī izdevumus par tehnisko un administratīvo palīdzību, kas ir vajadzīga, lai nodrošinātu pāreju starp programmu *LIFE* un pasākumiem, kuri pieņemti, ievērojot Regulu (EK) Nr. 614/2007 un Regulu (ES) Nr. 1293/2013.

3. Lai varētu pārvaldīt darbības, kas līdz 2027. gada 31. decembrim nebūs pabeigtas, vajadzības gadījumā apropriācijas 5. panta 5. punktā paredzēto izmaksu segšanai var iekļaut Savienības budžetā pēc 2027. gada.

4. Atmaksājumus no finanšu instrumentiem, kas izveidoti saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1293/2013, var ieguldīt saskaņā ar Regulu (ES) 2021/523 izveidotajos finanšu instrumentos.

5. Apropriācijas, kas atbilst piešķirtajiem ieņēmumiem, kuri gūti, atgūstot summas, kas saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 614/2007 vai Regulu (EK) Nr. 1293/2013 izmaksātas nepamatoti, izmanto programmas *LIFE* finansēšanai saskaņā ar Finanšu regulas 21. pantu.

26. pants

Stāšanās spēkā un piemērošana

Šī regula stājas spēkā dienā, kad to publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

To piemēro no 2021. gada 1. janvāra.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2021. gada 29. aprīlī

Eiropas Parlamenta vārdā –	*Padomes vārdā –*
priekšsēdētājs	*priekšsēdētājs*
D.M. SASSOLI	A.P. ZACARIAS

([38]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 614/2007 (2007. gada 23. maijs) par Finanšu instrumentu videi (*LIFE+*) (OV L 149, 9.6.2007., 1. lpp.).

I PIELIKUMS

STRUKTŪRAS, KAM DOTĀCIJAS VAR PIEŠĶIRT BEZ UZAICINĀJUMA IESNIEGT PRIEKŠLIKUMUS

1. Eiropas Savienības Vides tiesību aktu īstenošanas un izpildes tīkls (*IMPEL*);
2. Eiropas Prokuroru tīkls vides tiesībaizsardzībai (*ENPE*);
3. Eiropas Savienības Tiesnešu forums vides tiesībaizsardzībai (*EUFJE*).

II PIELIKUMS

RĀDĪTĀJI

1. Iznākuma rādītāji

1.1. To projektu skaits, kuros tiek izstrādāti, demonstrēti un popularizēti inovatīvi paņēmieni un pieejas;

1.2. To projektu skaits, ar kuriem tiek piemērota paraugprakse dabas un bioloģiskās daudzveidības jomā;

1.3. To projektu skaits, kuri veltīti relevanto Savienības tiesību aktu un rīcībpolitiku izstrādei, īstenošanai, uzraudzībai vai izpildes panākšanai;

1.4. To projektu skaits, kuri uzlabo pārvaldību, kāpinot publisko un privāto aktoru spējas un pilsoniskās sabiedrības iesaisti;

1.5. To projektu skaits, tostarp stratēģiskie integrētie projekti un stratēģiskie dabas projekti, ar kuriem īsteno:

— svarīgus plānus vai stratēģijas,

— "Dabas un bioloģiskās daudzveidības" jautājumu integrēšanas rīcības programmas.

2. Rezultātu rādītāji

2.1. Neto vides un klimata izmaiņas, pamatojoties uz apkopotiem projektu līmeņa rādītājiem, kuri nosakāmi šādu apakšprogrammu uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus:

— "Daba un bioloģiskā daudzveidība",

— "Aprites ekonomika un dzīves kvalitāte", kas aptver vismaz šos aspektus:

— gaisa kvalitāte,

— augsne,

— ūdens,

— atkritumi,

— ķīmiskās vielas,

— troksnis,

— resursu izlietojums un lietderība,

— "Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās tām",

— "Pāreja uz tīru enerģiju".

2.2. Projektu atraisītās kumulatīvās investīcijas vai finansējums, kam gūta piekļuve (miljonos EUR).

2.3. To organizāciju skaits, kas iesaistītas projektos vai saņem darbības dotācijas.

2.4. To projektu īpatsvars, kam bijusi veicinoša ietekme pēc projekta beigām.

III PIELIKUMS

PROGRAMMAS *LIFE* LOGOTIPS

